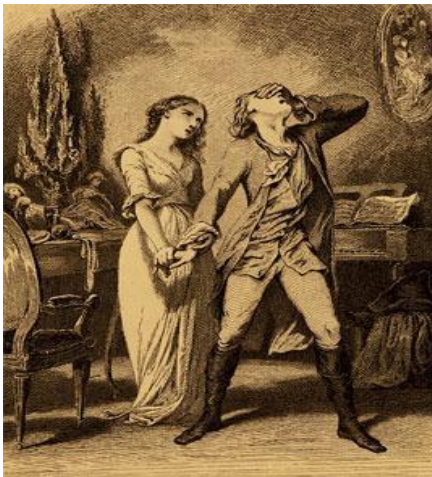

Massenet	Werther	opera	(Goethe)
Brahms	Alt-Rhapsodie	alt, mannenkoor en orkest	(Goethe)

Brahms (1833-1897) en Massenet (1842-1912) en WERTHER

In 1774 schreef Goethe de roman *Die Leiden des jungen Werthers*. In deze Sturm-und Drang-periode sloeg het boek in als een bom. Romantische geesten herkenden zich in het hoofdpersonage Werther. Zijn grote liefde voor Lotte kon maatschappelijk niet beantwoord worden en dus rest hem maar één keuze: zelfdoding. Maar daarmee had Goethe wel het pad geëffend voor gevoelige geesten die de beleving van hun held Werther herkenden in hun eigen leven. Een golf van zelfmoorden volgde. Daarop schrijft Goethe in 1777 een troostschrift *Harzreise in Winter* dat door Brahms, weliswaar later, wordt opgemerkt en waaruit dan het wondermooie *Rhapsodie voor Alt, Mannenkoor en Orkest* (1870) gecreëerd wordt. De Wertheriaanse depressie blijft de geschiedenis volgen. De Franse componist Massenet componeert in 1892 zijn *Werther* interpretatie in de gelijknamige opera. Een merkwaardige meer dan honderdjarige geschiedenis die we in deze bijeenkomst beluisteren en bespreken!

WERTHER:

[Jules Massenet - Wikipedia](#)
[Werther \(opera\) - Wikipedia](#)
[Die Leiden des jungen Werthers - Wikipedia](#)
[Johann Wolfgang von Goethe - Wikipedia](#)

Derde bedrijf - Werther: "Pourquoi me réveiller?" p.46-47 progr. Op. De Wallonie
[Ossian \(Macpherson\) - Wikipedia](#)
[The Poems of Ossian Index](#)
[Jonas Kaufmann: Massenet - Werther, 'Pourquoi me ... - YouTube](#)
[Luciano Pavarotti Werther Pourquoi me reveiller ... - YouTube](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=cztX544Ap1g>

intro villazon/s.graham 0-4' ott fr
A1 sc 9

https://www.youtube.com/watch?v=0S_8RDDJIwQ

stopera Ossian Kaufmann niet ott
Bastille Villazon A3 sc 3 ott fr

<https://www.youtube.com/watch?v=PzKhikZ4oVE>

<https://www.youtube.com/watch?v=nY9ihU-HJnU>

villazon natuur 00'00-1'53 ott fr

http://www.naxos.com/education/opera_libretti.asp?pn=&char=all&composer=massenet&opera=werther&libretto_file=French/Act%20III.htm A3

Werther

(prenant le manuscrit)

Traduire! Ah! bien souvent mon rêve s'envola sur l'aile
de ces vers, et c'est toi, cher poète,
qui bien plutôt était mon interprète!

(avec une tristesse inspirée)

Toute mon âme est là!
Pourquoi me réveiller, ô souffle du printemps,
pourquoi me réveiller?
Sur mon front je sens tes caresses,
Et pourtant bien proche est le temps
Des orages et des tristesses!

(avec désespérance)

Pourquoi me réveiller, ô souffle du printemps?
Demain dans le vallon viendra le voyageur
Se souvenant de ma gloire première...
Et ses yeux vainement chercheront ma splendeur,
Ils ne trouveront plus que deuil et que misère!
Hélas!

(avec désespérance)

Pourquoi me réveiller ô souffle du printemps!

Charlotte

(dans le plus grand trouble)

N'achevez pas! Hélas! ce désespoir...
ce deuil... on dirait... il me semble...

Soit! Adieu donc! **Charlotte** a dicté mon arrêt!

(remontant vers la porte du fond; avec ampleur)

Prends le deuil, ô nature! Nature!
Ton fils, ton bien aimé, ton amant va mourir!
Emportant avec lui l'éternelle torture, ma tombe peut s'ouvrir!

https://www.youtube.com/watch?v=2JPOy3gF9Lw	Brahms R-alt Ph.Herreweghe
https://www.youtube.com/watch?v=T4LXfcLN2oU	idem A'dam en tekst D + E
https://www.youtube.com/watch?v=1aEczCGegYo	“ Klemperer//Chr. Ludwig
https://www.youtube.com/watch?v=P7S162WFNI8	Brahms R-alt K. Ferrier

Rhapsodie voor alt, mannenkoor en orkest op.53 ± 1870

Op tekst (strofen 5,6,7) van Goethe's Harzreise im Winter n.a.v. publicatie Werther in 1774. Werther gaat over een wederzijdse grootse maar onbereikbare en maatschappelijk onmogelijke liefde. De held trekt zijn conclusie en pleegt zelfdoding. Het effect van dit werk was onvoorstelbaar. Vele mensen herkenden en verbonden hun eigen zieleleed met de hoofdfiguur Werther. Het was immers ook de Sturm und Drangperiode. De melancholische ziektes werden nu al snel Wertheriaanse depressies. Het ging zo ver dat nogal wat lezers een briefwisseling aangingen met Goethe. Eigenlijk wenste Goethe dit niet en vond hij de reacties overdreven. Uiteindelijk was Goethe een classicist die uit de hoek van de Verlichting kwam en geenszins de bedoeling had om bepaalde gevoelens op deze manier op te blazen. Hij is echter wel ingegaan op de correspondentie van een zekere heer Plessing. In eerste instantie incognito heeft hij deze heer ontmoet, waarbij hij tegelijkertijd het Harzgebergte bezocht, zeg maar bestudeerde (je bent classicist of niet). Vandaar de naam van het werk, dat overigens uit veel meer gedichten bestaat dan de drie strofen die Brahms uitkoos. De opbouw van de drie strofen is logisch: eerst het schetsen van het zich verliezen in de wereld, dan het beschrijven van het individueel (nutteloos) lijden en vervolgens de mogelijke redding.

Strofe 1:	Adagio	C<	4/4	alt en orkest
mt.1-18:	intro instrumentaal: somber decor zet pathetische sfeer in: wanhoop, uitzichtloosheid, eenzaamheid			
stem:	elke zin gescheiden door de volgende door een korte orkestrale punctuatie			
besluit:	mooi dramatisch karakter van een zekere lugubere plechtigheid en uitgerekte vloeibaarheid; zeer gerokken en opera-tief			

Strofe 2:	Poco Andante	C<	6/4	alt en orkest
	hier treedt de dichter in het diepste van het hart en tekent daarmee het psychologisch drama van deze romantische (over)gevoeligheidsziekte; de muziek is een mooi klaaglied heel tragisch op het woord "Menschenhass" en waarbij de hoorns het alleen-gevoel versterken; er is rust en tegelijk ook geagiteerdheid			

Strofe 3:	Adagio	C>	4/4	alt, orkest en koor
	gebed, hymne, ode vol hoop, op populaire toon; ook haast een smeekbede aan de Vader van (alle) Liefde: de vraag naar dié ene toon die een dergelijk lijdend verlangend hart kan verkwikken = erquickte = wordt sterk benadrukt; effect van harp door pizzicato's van cello's			

Brahms "Alto Rhapsody" Christa Ludwig/Klemperer - YouTube

Kathleen Ferrier "Alto-Rhapsody" Brahms – YouTube
Brahms Alto Rhapsody, Opus 53, Part 1 - YouTube Nina Lorcinie/ sung yon

German original

Aber abseits wer ist's?
Im Gebüsch verliert sich sein Pfad;
hinter ihm schlagen die Sträucher
zusammen,
das Gras steht wieder auf,
die Öde verschlingt ihn.

Ach, wer heilet die Schmerzen
dess, dem Balsam zu Gift ward?
Der sich Menschenhaß
aus der Fülle der Liebe trank!
Erst verachtet, nun ein Verächter,
zehrt er heimlich auf
seinen eigenen Wert
In ungenügender Selbstsucht.

Ist auf deinem Psalter,
Vater der Liebe, ein Ton
seinem Ohre vernehmlich,
so erquickte sein Herz!
Öffne den umwölkten Blick
über die tausend Quellen
neben dem Durstenden
in der Wüste!

English translation

But who is that apart?
His path disappears in the bushes;
behind him the branches spring
together;
the grass stands up again;
the wasteland engulfs him.

Ah, who heals the pains
of him for whom **balsam** turned to
poison?
Who drank hatred of man
from the abundance of love?
First scorned, now a scorner,
he secretly feeds on
his own merit,
in unsatisfying egotism.

If there is on your **psaltery**,^[3]
Father of love, one note
his ear can hear,
then refresh his heart!
Open his clouded gaze
to the thousand springs
next to him who thirsts
in the wilderness!

https://en.wikipedia.org/wiki/Alto_Rhapsody

wiki en tekst D + E naast elkaar